

Jaloldinov Islomiddin Shamsitdin o‘g‘li

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali o‘qituvchisi

Alqosimova Madinabonu Soyibjon qizi

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali talabasi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada ingliz tilini o‘qitish jarayonida raqamli texnologiyalar va onlayn platformalarning o‘rni tahlil qilinadi. Zamonaviy ta’lim jarayonida kompyuter, smartfon, planshet, sun’iy intellekt, virtual va kengaytirilgan haqiqat kabi vositalar ta’limning samaradorligini oshirishga xizmat qilayotgani yoritiladi. Shuningdek, Coursera, Udemy, Duolingo kabi onlayn platformalarning o‘quvchilarga qulay, moslashuvchan va interaktiv o‘rganish imkoniyatini yaratishi ko‘rsatib beriladi. Maqolada raqamli texnologiyalarning afzalliklari bilan bir qatorda ularni qo‘llash jarayonida uchraydigan muammolar ham ko‘rib chiqiladi. Yakunda ingliz tilini o‘qitishda raqamli vositalardan oqilona foydalanish ta’lim sifatini oshirishning muhim omili ekani ta’kidlanadi.*

Kalit so‘zlar: *Ingliz tili, raqamli texnologiyalar, onlayn platformalar, sun’iy intellekt, interaktiv ta’lim, masofaviy ta’lim, mobil o‘rganish, VR, AR, motivatsiya*

KIRISH

Ingliz tili bugungi kunda xalqaro muloqot, ilm-fan, biznes va ta’lim sohalarida eng muhim tillardan biri hisoblanadi. Shu sababli uni samarali o‘qitish masalasi ta’lim tizimining dolzarb yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qolmoqda. An’anaviy o‘qitish usullari ma’lum darajada natija bersa-da, bugungi raqamli davr o‘quv jarayoniga yangicha yondashuvni talab etadi. Ayniqsa, zamonaviy o‘quvchilar tezkor, qulay, interaktiv va shaxsiylashtirilgan ta’lim shakllariga ko‘proq ehtiyoj sezmoqda. Shu nuqtai nazardan, raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar ingliz tilini o‘qitishda keng imkoniyatlar yaratmoqda. Ular nafaqat dars jarayonini jonlantiradi, balki o‘quvchining mustaqil ishlashi, bilimni mustahkamlashi va til ko‘nikmalarini amaliyotda rivojlantirishi uchun ham samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalarning ta’limdagi o‘rni: Raqamli texnologiyalar deganda kompyuterlar, mobil qurilmalar, internet platformalari, sun’iy intellekt tizimlari, virtual va kengaytirilgan haqiqat vositalari tushuniladi. Ularning ta’lim jarayoniga kirib kelishi ingliz tilini o‘qitish mazmuni va shaklini sezilarli darajada o‘zgartirdi. Avvalo, bunday texnologiyalar darsni interaktiv qiladi. O‘quvchi faqat tinglovchi bo‘lib qolmay, balki test, mashq, o‘yin va simulyatsiyalar orqali faol ishtirokchiga aylanadi. Bu esa uning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Ayniqsa, lug‘at, grammatika va talaffuz ustida ishlashda raqamli vositalar juda qulaydir.

Ikkinchidan, raqamli texnologiyalar ta’limni moslashuvchan qiladi. O‘quvchi vaqt va joyga bog‘lanmagan holda o‘ziga qulay paytda til o‘rganishi mumkin. Bu holat ayniqsa

talaba, ish bilan band shaxslar yoki mustaqil ta’lim olayotganlar uchun katta qulaylik yaratadi.

Uchinchidan, texnologiyalar ta’limni shaxsiylashtirish imkonini beradi. Sun’iy intellekt asosidagi dasturlar o’quvchining darajasi, xatolari va ehtiyojlarini aniqlab, unga mos mashq va tavsiyalarni taklif eta oladi. Natijada har bir o’quvchi o’z imkoniyatiga mos ta’lim oladi.

Onlayn platformalarning amaliy ahamiyati: Hozirgi kunda ingliz tilini o’rganishda turli onlayn platformalar keng qo’llanilmoqda. Jumladan, Duolingo, Coursera, Udemy, Khan Academy kabi platformalar foydalanuvchilarga video darslar, testlar, interaktiv topshiriqlar va mustaqil o’rganish imkoniyatini beradi. Bu platformalarning asosiy ustunligi shundaki, ular o’quvchini muntazam mashq qilishga undaydi. Ko’plab ilovalarda gamifikatsiya elementlari, ya’ni ball to’plash, bosqichdan o’tish, sertifikat olish kabi imkoniyatlar mavjud. Bu esa o’quvchi motivatsiyasini kuchaytiradi. Shuningdek, onlayn platformalar orqali guruhda ishlash, videomuloqot qilish, forumlarda fikr almashish ham mumkin. Natijada o’quvchi faqat nazariy bilim bilan cheklanib qolmay, balki real kommunikativ muhitga ham yaqinlashadi.

Raqamli vositalarning asosiy afzalliklari: Ingliz tilini o’qitishda raqamli texnologiyalar bir qator muhim afzalliklarga ega. Birinchidan, ular o’quv materialini vizual va tushunarli shaklda yetkazadi. Murakkab grammatik qoidalar, yangi so’zlar yoki talaffuz birliklari grafik, audio va animatsion vositalar yordamida osonroq o’zlashtiriladi. Ikkinchidan, ular o’quvchini faol ishlashga undaydi. An’anaviy darsda ayrim o’quvchilar passiv bo’lib qolishi mumkin, raqamli muhitda esa topshiriqlar bevosita ishtirokni talab qiladi. Uchinchidan, raqamli texnologiyalar tezkor baholash imkonini yaratadi. O’quvchi o’z xatosini shu zahoti ko’radi, natijasini biladi va darhol ustida ishlashi mumkin. Bu esa o’rganish jarayonini ancha samarali qiladi. To’rtinchidan, virtual va kengaytirilgan haqiqat vositalari orqali tilni real hayotga yaqin vaziyatlarda mashq qilish mumkin. Masalan, mehmonxonada suhbatlashish, restoranda buyurtma berish yoki aeroportdagi muloqotni modellashirish o’quvchining nutqiy ko’nikmalarini rivojlantiradi.

Muammolar va cheklovlar: Raqamli texnologiyalarning imkoniyatlari katta bo’lsa-da, ularni qo’llash jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Eng avvalo, texnik infratuzilma masalasi muhim. Barcha hududlarda ham sifatli internet, zamonaviy qurilmalar yoki doimiy elektr ta’minoti mavjud emas. Bu esa onlayn ta’limdan to’liq foydalanishga to’sqinlik qiladi. Bundan tashqari, raqamli tengsizlik muammosi ham mavjud. Ayrim o’quvchilar texnologik vositalarga erkin ega bo’lsa, boshqalarda bu imkoniyat cheklangan bo’lishi mumkin. Natijada ta’lim sifati o’rtasida farq yuzaga keladi. Yana bir muhim jihat shundaki, onlayn ta’lim har doim ham jonli muloqotning o’rnini to’liq bosa olmaydi. Ayniqsa, og’zaki nutq, tabiiy suhbat, tezkor javob qaytarish va yozma fikrni chuqur tahlil qilish kabi ko’nikmalarni rivojlantirishda o’qituvchining bevosita ishtiroki zarur bo’lib qoladi.

Shu sababli raqamli vositalar o’qituvchini to’liq almashtirmaydi. Aksincha, pedagogning roli yangi bosqichga ko’tariladi. Endilikda o’qituvchi nafaqat bilim beruvchi,

balki yo‘naltiruvchi, nazorat qiluvchi va texnologiyalardan samarali foydalanishni tashkil etuvchi mutaxassis sifatida namoyon bo‘ladi.

Kelajak istiqbollari: Kelajakda ingliz tilini o‘qitishda sun‘iy intellekt, mobil ilovalar va VR/AR texnologiyalarining roli yanada ortishi kutilmoqda. Ayniqsa, AI asosidagi tizimlar o‘quvchining talaffuzini tahlil qilish, xatolarini aniqlash, individual topshiriqlar yaratish va real vaqt rejimida maslahat berish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Mobil texnologiyalar esa ta‘limni yanada erkinlashtiradi. O‘quvchi transportda, uyda yoki ish oralig‘ida qisqa mashqlar bajarib, til ko‘nikmalarini muntazam rivojlantirib borishi mumkin. Bu esa ingliz tilini o‘rganishni kundalik hayotning bir qismiga aylantiradi. Shuningdek, kross-platforma tizimlar va aqlli o‘quv muhiti ta‘limning samaradorligini oshirib, o‘quvchi faoliyatini bir necha vosita orqali uyg‘un boshqarish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar ingliz tilini o‘qitish jarayoniga yangi mazmun va yangi imkoniyatlar olib kirdi. Ular ta‘limni interaktiv, qulay, moslashuvchan va shaxsiylashtirilgan shaklga keltiradi. Bunday vositalar yordamida o‘quvchilarning motivatsiyasi ortadi, mustaqil ishlash ko‘nikmasi rivojlanadi va til materiallarini o‘zlashtirish jarayoni yengillashadi.

Shu bilan birga, texnik infratuzilma, raqamli tengsizlik, jonli muloqotning cheklanishi kabi muammolar ham e‘tibordan chetda qolmasligi kerak. Eng to‘g‘ri yondashuv — an‘anaviy pedagogik tajriba bilan zamonaviy texnologiyalarni uyg‘unlashtirishdir. Ana shundagina ingliz tilini o‘qitish jarayoni yanada samarali, mazmunli va natijador bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Crystal, D. English as a Global Language. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
2. Hubbard, P., Levy, M. Computer-Assisted Language Learning: Critical Concepts in Linguistics. London: Routledge, 2006.
3. Godwin-Jones, R. Emerging Technologies: Artificial Intelligence in Language Learning // Language Learning & Technology. 2019. Vol. 23, No. 1.
4. Reinhardt, J. Social and Digital Media in Language Learning and Teaching // Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
5. Jaloldinov, I. S. (2026). Modern problems of linguistics in the context of globalization. International Conference on Science, Engineering and Technology, 3(1), 22–23.
6. Isomiddinova, D., Xolmatova, M. Ingliz tilini o‘qitishda zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish masalalari // Zamonaviy ta‘lim tadqiqotlari, 2026.